

LBRIS

We know
books

TENDINȚE GLOBALE. O lume tot mai contestată

– scenarii pentru 2040 –

Traducere din limba engleză de
Oana Șerban

Cărta Românească
EDUCAȚIONAL

CUPRINS:

Cuvânt înainte.....	7
Introducere. Teme cheie	11
Cinci teme apar de-a lungul acestui raport și subsumează toate aceste teze.....	13
Forțe structurale.....	19
Dinamici emergente	21
Scenarii pentru 2040	23
Introducere. Rezumat	25
Dinamici emergente	29
Scenarii alternative pentru 2040	32
Factorul covid-19: extinderea incertitudinii.....	35
Accelerarea și ascuțirea unor tendințe	36
Mai multe întrebări decât răspunsuri.....	40
Forțe structurale.....	41
Forțe structurale. Demografie și dezvoltare umană	44
Forțe structurale. Mediul.....	72
Forțe structurale. Economia	96
2040 poate fi anul unei crize a job-urilor?	105
Inteligența artificială poate îmbunătăți productivitatea? ..	115
Forțe structurale. Tehnologia.....	120
Dinamici emergente. Societatea deziluzionată, informată, divizată.....	147
Dinamici emergente. Statul: tensiuni, turbulențe și transformări.....	166
Dinamici emergente. Mediul internațional: tot mai contestat, nesigur și erodat de conflicte	190
Viitorul terorismului: diverși actori, erodarea eforturilor internaționale	225

Scenarii pentru 2040. Configurând viitorul din mijlocul incertitudinii	229
Scenariul 1. Renașterea democrațiilor.....	232
Scenariul 2. O lume vulnerabilă	237
Scenariul 3. Coexistență competitivă	242
Scenariul 4. Silozuri separate	246
Scenariul 5. Tragedia și mobilizarea	250
Previziuni regionale	255
America latină și Caraibe.....	257
Europa	261
Rusia și Eurasia	264
Estul mijlociu și nordul Africii.....	267
Africa Sub-Sahariană.....	270
Asia de Sud	273
Asia de Nord-Est.....	276
Asia de Sud-Est	279
Oceania.....	282
Mulțumirile GT24	285

INTRODUCERE

TEME CHEIE

În timpul anului trecut, pandemia generată de COVID-19 a amintit lumii de fragilitatea sa și a demonstrat riscurile inerente de niveluri înalte de interdependență. În următorii ani și în deceniile care vor veni, lumea se va confrunta cu provocări globale mai intense, în cascadă, de la boli și schimbări climatice, la distrupțiile noilor tehnologii și crize financiare.

Aceste provocări vor testa în mod repetat rezistența și adaptabilitatea comunităților, statelor și sistemului internațional, depășind adesea capacitatea sistemelor și modelelor existente. Acest dezechilibru care se apropie între provocările existente și viitoare și capacitatea instituțiilor și sistemelor de a răspunde este probabil să crească și să producă o contestare mai mare la fiecare nivel.

În această lume tot mai contestată, comunitățile sunt din ce în ce mai fracturate, pe măsură ce oamenii caută securitate în cadrul grupurilor formate de oameni care împărtășesc aceleași idei, bazate pe identități stabilite și proeminente; statele de toate tipurile și din toate regiunile se luptă pentru a satisface nevoile și așteptările populațiilor mai conectate, mai urbane și mai abilitate; iar sistemul internațional este

mai competitiv – modelat parțial de provocările generate de o China aflată în creștere – și prezintă un risc mai mare de conflict, deoarece statele și actorii nestatali deopotrivă exploatează noi surse de putere și erodează norme și instituții de lungă durată, care au oferit o oarecare stabilitate în ultimele decenii. Aceste dinamici nu sunt fixate în perpetuitate, totuși, și ne imaginăm o varietate de scenarii plauzibile pentru lumea anilor 2040 – de la o renaștere democratică la o transformare a cooperării globale stimulată de o tragedie comună – în funcție de modul în care aceste dinamici interacționează, iar alegerile umane decurg zi de zi.

CINCI TEME APAR DE-A LUNGUL ACESTUI RAPORT ȘI SUBSUMEAZĂ TOATE ACESTE TEZE

SCHIMBĂRILE GLOBALE

În primul rând, provocările globale comune – inclusiv schimbările climatice, bolile, crizele financiare și sincopelile tehnologice – sunt susceptibile de a se manifesta mai frecvent și intens în aproape fiecare regiune și țară. Aceste provocări – cărora le lipsește adesea un agent sau un autor uman direct – vor produce tulpini pe scară largă asupra statelor și societăților, precum și șocuri care ar putea fi catastrofale. Pandemia COVID-19 în curs de desfășurare marchează cea mai semnificativă, singulară, disrupție globală de după cel de-al Doilea Război Mondial, cu implicații asupra sănătății, economiei, politicii și securității, care vor crește în anii următori. Efectele schimbărilor climatice și ale degradării mediului sunt susceptibile de a exacerba insecuritatea alimentară și a apei pentru țările sărace, de a crește migrația, de a precipita noi provocări de sănătate și de a contribui la pierderile de biodiversitate. Noile tehnologii vor apărea și se vor difuza din ce în ce mai repede, perturbând locurile de muncă, industriile, comunitățile, natura puterii și ceea ce înseamnă a fi om. Presiunea continuă pentru

migrația globală – începând cu 2020, peste 270 de milioane de persoane locuiau într-o țară în care au migrat, cu 100 de milioane mai mult decât în 2000 – va tensiona atât țările de origine, cât și țările de destinație pentru a gestiona fluxul și efectele. Aceste provocări se vor intersecta și se vor multiplica, inclusiv în moduri greu de anticipat. Securitatea națională va necesita nu numai apărarea împotriva armatelor și arsenalelor, ci și rezistența și adaptarea la aceste provocări globale comune.

FRAGMENTAREA

În al doilea rând, dificultatea de a aborda aceste provocări transnaționale este înrăutățită în parte de creșterea fragmentării în cadrul comunităților, statelor și sistemului internațional. Paradoxal, pe măsură ce lumea a devenit mai conectată prin tehnologia comunicațiilor, comerțul și mișcarea oamenilor, această conectivitate a divizat și fragmentat societățile și țările. Mediul informațional hiperconectat, urbanizarea mai mare și economiile interdependente înseamnă că majoritatea aspectelor vieții de zi cu zi, inclusiv finanțele, sănătatea și locuințele, vor fi mai conectate tot timpul. Internetul Obiectelor a cuprins 10 miliarde de dispozitive în 2018 și se estimează că va ajunge la 64 de miliarde până în 2025 și, probabil, la multe miliarde până în 2040, toate fiind monitorizate în timp real. La rândul său, această conectivitate va ajuta la producerea de noi eficiențe, facilități și progrese în standardele de viață. Cu toate acestea, va

crea și exacerba tensiuni la toate nivelurile, de la societăți împărțite în funcție de valorile și obiectivele esențiale, la regimuri care folosesc represiunea digitală pentru a controla populațiile. Pe măsură ce aceste conexiuni se adâncesc și se răspândesc, acestea vor crește probabil din ce în ce mai fragmentat de-a lungul preferințelor naționale, culturale sau politice. În plus, este probabil ca oamenii să graviteze către silozurile informaționale ale persoanelor care împărtășesc păreri similare, întărind credințele și înțelegerea adevărului. Între timp, globalizarea va continua cel mai probabil, dar se va transforma pe măsură ce rețelele economice și de producție se schimbă și se diversifică. Toate împreună, aceste forțe prezic o lume care este legată inextricabil de conectivitate și fragmentată în direcții diferite.

DEZECHILIBRUL

Scara provocărilor transnaționale și implicațiile emergente ale fragmentării depășesc capacitatea sistemelor și structurilor existente, evidențiind a treia temă: dezechilibrul. Există o nepotrivire din ce în ce mai mare la toate nivelurile între provocări și nevoi, cu sistemele și organizațiile care să le facă față. Sistemul internațional – inclusiv organizațiile, alianțele, regulile și normele – este slab creat pentru a aborda provocările globale care se confruntă cu populația. Pandemia COVID-19 a oferit un exemplu clar al punctelor slabe în coordonarea internațională cu privire la crizele de sănătate și a nepotrivirii dintre

instituțiile existente, nivelurile de finanțare și provocările viitoare ale sănătății. În cadrul statelor și societăților, este probabil să existe un decalaj persistent și în creștere între ceea ce oamenii cer și ceea ce guvernele și corporațiile pot oferi. De la Beirut la Bogota la Bruxelles, oamenii ies din ce în ce mai mult pe stradă pentru a-și exprima nemulțumirea față de capacitatea guvernelor de a satisface o gamă largă de nevoi, agende și așteptări. Ca urmare a acestor dezechilibre, vechile ordine – de la instituții la norme până la tipuri de guvernare – sunt tensionate și, în unele cazuri, se erodează. Iar actorii de la fiecare nivel se luptă să cadă de acord asupra unor noi modele de structurare a civilizației.

CONTESTAREA

O consecință cheie a unui dezechilibru profund este o contestare mai mare în cadrul comunităților, statelor și comunității internaționale. Aceasta cuprinde creșterea tensiunilor, diviziunii și concurenței în societăți, state și la nivel internațional. Multe societăți sunt din ce în ce mai împărțite între afilieri de identitate și riscă să se fractureze mai mult. Relațiile dintre societăți și guverne vor fi supuse unei tensiuni persistente pe măsură ce statele se luptă să răspundă cererilor crescânde ale populației. Drept urmare, politica din interiorul statelor este probabil să devină mai volatilă și mai controversată și nici o regiune, ideologie sau sistem de guvernare nu pare imun sau să aibă răspunsuri. La nivel internațional, mediul geopolitic va fi mai competitiv – modelat de

UBRIS | We know books

provocarea Chinei față de Statele Unite și de sistemul internațional condus de Vest. Puterile majore joacă pentru a stabili și exploata noi reguli ale drumului. Această contestație se desfășoară pe mai multe domenii, de la informații și mass-media la inovații comerciale și tehnologice.

ADAPTAREA

În cele din urmă, adaptarea va fi atât un imperativ, cât și o sursă cheie de avantaj pentru toți actorii din această lume. Schimbările climatice, de exemplu, vor forța aproape toate statele și societățile să se adapteze la o planetă mai caldă. Unele măsuri sunt la fel de ieftine și simple ca restaurarea pădurilor de mangrove sau creșterea stocării apei pluviale; altele sunt la fel de complexe precum construirea unor ziduri mari de mare și planificarea relocării unor populații mari. Schimbările demografice vor necesita, de asemenea, o adaptare pe scară largă. Țările cu populații foarte îmbătrânite precum China, Japonia și Coreea de Sud, precum și Europa, se vor confrunta cu constrângeri asupra creșterii economice în absența strategiilor adaptative, precum automatizarea și creșterea imigrației. Tehnologia va fi o cale cheie pentru obținerea de avantaje prin adaptare. De exemplu, țările care sunt capabile să valorifice creșterea productivității din inteligența artificială (IA) vor avea oportunități economice extinse care ar putea permite guvernelor să ofere mai multe servicii, să reducă datoria națională, să finanțeze unele dintre

costurile unei populații în vârstă și să ajute unele țări emergente evita capcana veniturilor medii. Beneficiile tehnologiei precum IA (Inteligența Artificială) vor fi distribuite inegal în interiorul statelor și între state și, mai pe larg, adaptarea ar putea dezvălui și exacerba inegalitățile. Statele cele mai eficiente sunt probabil cele care pot construi consensul societății și încrederea în acțiunea colectivă în ceea ce privește adaptarea și valorificarea expertiza relativă, capacitățile și relațiile actorilor nestatali pentru a completa capacitatea statului.

Această ediție a *Tendințelor Globale* își construiește analiza viitorului în mai multe etape. În primul rând, examinăm forțele structurale în demografie, mediu, economie și tehnologie, care modelează contururile lumii noastre viitoare. În al doilea rând, analizăm modul în care aceste forțe structurale și alți factori – combinați cu răspunsurile umane – afectează dinamica emergentă în societăți, state și sistemul internațional. În al treilea rând, ne imaginăm cinci scenarii plauzibile pentru viitorul îndepărtat în 2040. Temele cheie discutate anterior apar în aceste secțiuni.

FORȚE STRUCTURALE

DEMOGRAFIE ȘI DEZVOLTARE UMANĂ

Încetinirea creșterii populației la nivel mondial și creșterea vârstei medii vor ajuta unele economii în curs de dezvoltare, dar îmbătrânirea rapidă și populațiile contractante vor avea o greutate asupra multor economii dezvoltate. Zeci de ani de progrese în educație, sănătate și reducerea sărăciei vor fi dificil de construit sau chiar susținut. Presiunea pentru migrație este probabil să crească.

MEDIU

Schimbările climatice vor exacerba din ce în ce mai mult riscurile pentru securitatea umană și națională și vor obliga statele să facă alegeri grele și compromisuri. Poverile vor fi distribuite inegal, sporind concurența, contribuind la instabilitate, încordând pregătirea militară și încurajând mișcările politice.

ECONOMIE

Mai multe tendințe economice globale, inclusiv creșterea împrumuturilor naționale, un mediu comercial mai complex și mai fragmentat, răspândirea

globală a comerțului cu servicii, noi întreruperi ale ocupării forței de muncă și creșterea continuă a firmelor puternice, modelează condițiile de interacțiune în interiorul statelor și între state. Solicitățile pentru mai multe planificări și reglementări se vor intensifica, în special pentru corporațiile mari de comerț electronic cu platforme mari.

TEHNOLOGIE

Ritmul și amploarea dezvoltărilor tehnologice vor crește, transformând experiențele și capacitățile umane, creând în același timp noi tensiuni și perturbări pentru toți actorii. Concurența globală pentru elementele de bază ale supremației tehnologice va crește. Tehnologiile și aplicațiile de tip *spin off* vor permite adoptarea rapidă.